

dle jeho již podaného příplatku dostane. Tím docíleno bude pevnější slíčnější budovy, a vlastník prost zívisti okusí též ovoce svojí spořivosti, opatrnosti. Úmyslně ze špekulace podpálené chatrče dosti velkých požárův nãtropily.

12. Pojistovna půjčuje peníze v kraji usedlým občanům za 5 nebo 6 procent (jakby stanoveno bylo), aby ovoce svej pracovitosti a spořivosti najprve užívali, pak sledujou půjčky do pomezných krajů.

13. Hypoteku pojistovně dává celý kraj (stolica na Slovensku), a pak dlužníci svými hypotekami.

14. Pravidla opatrnosti tištěná proti ohni každěj rodině, hospodě a škole v kraji dodány budou, aby všeobecná opatrnost a pozorlivost*) na požáry zbuděna byla.

§ 13. DALŠÍ VYSVĚTLIVKY O KRAJSKÉ ASSEKURACI.

Bídnější je mrzák na rozumu než na těle.

Žeby krajská assekurace také pojistovnu proti krupobití (potlučení), povodni, vichru, proti pádu dobytka obsahovala, již výše podotknuto bylo.

*) Spisovatel spisku tohoto sestavil pravidla opatrnosti proti požáru, jež v kalendáři: »Prazký Věstník« na rok 1859. podal. Všeobecnému poučení by to velmi prospělo, kdyby do škol, mlýnů, hospod, dvorů

Netřeba o tom mluvit, že by to velkým dobrodiním pro nešťastníky bylo, na něž se zuřiví živlové shlukli. Ale to jsou blahodajné úlohy patriotické krajské hospodářské jednoty, která na rozkaz z hůry nečeká, by svému kraji a národu dobročiniti počala. Rázní národovci a blahošové po vlasti měli by se toho horlivě ujmouti, čest a slávu v tom hledající, aby hodně mnoho dobrého na svej okolině způsobili.

Já myslím, že by pojistné (poplatek do pojistovny) do všeobecné krajské pojistovny mnohem menší vypadlo, než-li jiných assekurac, kde armáda úředníků, agentů dobře platěných v němčině úřadujících, mnoho sálů naplňuje. Pomysleme na to, co komisaři z dalekého centrum assekurace, pohořalství vyšetřující, kolik dní na cestách jsoucí, stojí, jakých diet jim přiřknuto vezdy bývá, aby obstáli mohli? a to vše utrhoujou pohořalým! — Velké srážky assekurace pohořalým obyčejně činěné, nejsou také lákadlem.

V mé navržené všeobecné krajské assekuraci, by každé pohořalství, potlučení, škodu povodní, víchrovú, morovú ránu mezi dobyt看, příslušné představenstvo v obci s hospodářskou raddou náležitě, svědomitě a bezodkladně zdarma vyšetřilo. Co by assekuračnímu fondu znamenitě přispělo, pohořalí by rychle svou náležitou pomoc dostali.

a statků dodány byly, aby všeobecná pozornost na požáry zbuděna byla. Pravidla tato budou co nejdříve tiskem vydány.

Pomyslíme-li na to, žeby odváděné pojistné velký kapital sestavujíc, doma v kraji ostalo a znamenitý pramen peněžitaj pomoci poskytovalo: uvážíme-li, že by z pramena takového rolníci a průmyslníci si třebaých peněz za mírné úroky vypůjčovali, a žeby nám centralismus (soustředivost) za hranicemi peníze z vlasti a našeho průmyslu vyťahovati nemohl: jistě důležitost všeobecnej krajskej assekurace pro domácí zámožnost a blahobyt každý snadno nahledne, a všemožně se přičiní, aby co nejdříve do života vkročila.

Přistoupí-li vůle, těžkost ustoupí.

I to věděti třeba, žeby všeobecné pojištění proti škodám, mstu a zlomyslnost bídných a chatrných duší velmi chladilo i obmezovalo, jelikož by ďábel-skej radosti zbaveny byly. Coby pojištěnému požár uškodil? Msta ztratí osten!

Zpráva všeobecnej krajskej assekurace byla by prostá, lacinější, poněvadž snadnější; pak i také národnější, protože by občanstvo řádné, dělné, zasloužilé národovce za činovníky (úředníky) sobě zvolilo. Národovcemi dělnými by pojistovna mnoho získala.

Poznam. Za činovníky u krajských assekurac zvolte o národ zasloužilé muže všeho povolání, zvláště dělné spisovatele, aby uznalost veřejně osvědčena, za dobré povzbuzení sloužila. Čechoslované se v mužích svých zasloužilých ctíti a náležitě se podporovati musejí, chtějí-li

v Rakousku ctihodné místo zajmouti, zámožnosti, blahobytu a moci se dodělati. V nepříznivých okolnostech a v poměrech svíravých řádné rozumné spisovatelstvo národu do vzdělanosti a zámožnosti jediné pomáhá. Jestliže u nás poněkud počíná svítat, máme za to básníkům a spisovatelům národním všeho druhu a povolání co děkovati. Řekněte dobří lidé jadrného rozumu a jarého srdce, jakby národ mohl se vzdělati a jakého blahobytu se zmociti, jehož pěkná řeč z vyšších škol, ústavů, z úřadův, z obchodu, z větších měst proti právům přirozeným vyobcována jest? Kde byste se čeho dočtli, kdybyste v národním jazyku sepsaných kněh a časopisů neměli? — —

Školami odrodilé a národu odcizené učenstvo sobě v neslovanských jazycích libující pouze cizé národy vzdělává. Z toho vám patrno, že jak pro Čechoslovany a tak i pro Slovany vůbec je důležité národní spisovatelstvo, aby od občanstva všemožně zbuzováno a podporováno jsouc, pilně poučlivé knihy spisovalo a národu do rozumu pomahalo. A toho jen docíleno bude tak, kdy občanstvo hodně knihy z národní literatury kupuje, různé spisovatele odměňuje a za činovníky sobě jich zvolí, kde si jich samo platí.

Věrný sluha nezaplacený klenot.

Občanstvo vybírajíc národní síly a schopnostě, a dávajíc jim postavení k dělnosti, získá tím přátel a obhájců proti odpůrcům a dušená národnost se lépe zmůže. Občanstvo nemůže sobě dosti přátel na všech končinách nadělat.

Kdo druhého ctí, sám z toho chválu mívá.

Pakli Čechoslované po svých ustavech, jež v moci svej máte, nezvolíte národovce dělné přece hezkými vědomostmi a literaturou národní obeznané za svoje činovníky, budouce poněmčovatelům po libosti, no to šviháte sami sebe, svoje potomky, a svůj národ.

Nehraď se ploty, ale přátely.

Jak vědomo, jmění soukromých assekuračních společností, ježto s nemalými nesnázeami zápasily, do milionův zrostlo. Proč by krajská pojistovna všeobecná ještě zdárněji zkvítati nemohla? — Tento předmět je velmi důležit pro blahobyt, a měl-by ode všech rakouských Slovanů v hovoru u piva, vína přetřásán býti.

Kdo na nic nezaměří, na nic neudeří.

§ 14. VZÁJEMNÁ ASSEKURACE.

Moudré ucho nedbá hloupých řečí.

Na Broumovsku vzájemná*) assekurace se nalezá. Asi 15 obcí prý sestavilo pojistovnu proti po-

*) *Vzájem, vzájemnost, vzájemný*, v naši řeči znamená: *dej mi a já tobě zase dám, pomoz mně a pak pomohu tobě*.... teda druh působí na druha, krajan pomáhá krajanovi, jeden jímá dobrým činem druhého. Tak mají sobě obce, kmenové vzájemně pomahati, aby z rozervanosti, mdloby, a potlačenosti vybredali a dobrobyt mezi sebou pomnožili.